

Concept deelverslag van het verhandelde in de Statencommissie Leefomgeving (LEO)

van 05-09-2025

betreffende tatenvoorstel inzake Basisrapportage Programma 'Samen naar een waterrobuust Limburg' - programma Waterveiligheid en Ruimte, project Vierwaarden en project Zuidelijke Maasdal

Statenkenmerk	G-25-011	Maastricht	05-09-2025
---------------	----------	------------	------------

De voorzitter: Goed, geachte commissie. Gelet op het tijdstip ... Zo, nu iedereen zijn plekje heeft gevonden, verzoek ik om wat stilte.

Er wordt gereageerd zonder microfoon.

De voorzitter: Heb ik al gedaan. Zo, de kijkers thuis kunnen ons ook zien. Dat is ook belangrijk. Ik heropen de vergadering en dat doe ik voor agendapunt 9.4, het Statenvoorstel inzake Basisrapportage Programma 'Samen naar een waterrobuust Limburg' - programma Waterveiligheid en Ruimte, project Vierwaarden en project het Zuidelijke Maasdal. Via deze basisrapportage wordt gerapporteerd over de opgaven in het regionale watersysteem die worden uitgevoerd door het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg, kortom WRL, en over de projecten Zuidelijk Maasdal en Vierwaarden die worden uitgevoerd door de respectievelijke programma-organisaties in het hoofdwatersysteem. U kunt horen dat ik ooit voorleeskampioen ben geweest. Woensdagmiddag bent u via een mededeling portefeuillehouder geïnformeerd over een aantal technische omissies in de rapportage. In deze mededeling is duidelijk gemaakt waar dat precies over gaat. Voor de vaststelling van het Statenvoorstel in PS zullen GS een gewijzigd Statenvoorstel aanleveren, zodat een besluit wordt genomen op basis van de juiste getallen. U krijgt ook een gewijzigde analyse van de Statenonderzoeker, want ook hij zal de analyse aanpassen aan de juiste cijfers. De behandeling vindt plaats in twee termijnen met een maximale spreektijd van vijf minuten per fractie in eerste termijn. De eerste termijn start ik bij – ik doe een keer ... O, ik zie een vraag van mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, dank voorzitter. Want vanochtend lasen we in de krant een bericht dat de € 50 miljoen van het ministerie van IenW toch wat onzekerder zou zijn dan uit de stukken blijkt.

Er wordt gereageerd zonder microfoon.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, dat bedrag. Dus ik wilde heel even kijken of de Gedeputeerde misschien aan de voorkant al iets zou kunnen toelichten of daar contact over is geweest met de minister van IenW.

De voorzitter: Als uw voorzitter denk ik dat dat volstrekt buiten de orde is. Tegelijkertijd denk ik wel dat het het gesprek in de commissie kan helpen. Dus mijn voorstel – en ik ga over de orde voor een deel samen met u – is om te kijken of de Gedeputeerde daar eerst even iets op kan toelichten en dan beginnen we daarna een ronde langs de commissie. Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Ja, voorzitter. Ik ben heel blij met deze vraag, want dat geeft aan de voorkant ruimte om een aantal vragen weg te nemen. Wat is er precies gebeurd en hoe zit het nou precies met de

financiering van die verschillende dingen? Ik heb het krantenartikel natuurlijk ook gelezen en je zou op basis daarvan misschien een aantal zaken door elkaar kunnen halen. In 2021, vlak na het optreden van de watersnoodramp, is er een propositie gemaakt vanuit deze regio en die propositie behelsde een propositie voor het regionale watersysteem en een propositie voor het hoofdwatersysteem. En u bent destijds, bij het Statenvoorstel rondom de programmareserve van de € 50 miljoen die u ter beschikking moest stellen, geïnformeerd over die propositie vanuit de regio. In die propositie is gesproken over € 600 miljoen voor het regionaal watersysteem. Dat is uiteindelijk verdeeld in € 300 miljoen vanuit de regio, € 300 miljoen vanuit het Rijk en dat is hard vastgelegd in de bestuursovereenkomst die precies een jaar na de watersnoodramp, namelijk op 14 juli 2022, met de toenmalig minister Harbers is ondertekend. En die € 300 miljoen van het Rijk zijn ook later, via het Deltafonds ... En dat staat ook op de begroting van het ministerie van IenW. Dat is voor wat betreft het regionale deel en dat staat dus ook hard in die bestuursovereenkomst. Dat was destijds gemeld in het coalitieakkoord van Rutte IV en dat zijn die € 300 miljoen van het Rijk. Ten aanzien van de opgaven voor het hoofdwatersysteem ... Maar toen de propositie sprak over ook € 600 miljoen voor het hoofdwatersysteem werd in de propositie vanuit de regio daarbij een verdeling gehanteerd van € 100 miljoen vanuit de regio, € 500 miljoen vanuit het Rijk. Alleen wat u in ogenschouw moet nemen is dat je voor het hoofdwatersysteem een andere financieringssystematiek hebt, want daar heb je te maken met de financieringssystematiek via het HWBP. Het Rijk heeft zich op dat moment gecommitteerd aan het prioriteren van de betreffende projecten, namelijk Zuidelijk Maasdal en Vierwaarden, binnen het HWBP. En als daar op dat moment geen afspraak over was gemaakt, dan waren deze projecten ook nooit op deze manier in het HWBP teruggekomen. Dus bij het starten, en dan kom je in de MIRT-systematiek, en bij de ... Bij het starten van een MIRT-verkenning, zoals dat dan heet, moet er dan ook zicht zijn op 75% van de financiering van het betreffende project. En voor Venlo-Vierwaarden loopt die verkenning – die 75% zicht op financiering is voorzien – waarbij de totale verwachte kosten op dit moment € 95 miljoen zijn en daar is 75% dus ook voorzien in de landelijke en regionale bijdrage. En voor Zuidelijk Maasdal loopt de verkenning ook en daar is ook 75% van dat totaal in de financiering voorzien en moet dat wel nog in de financiering van het hoogwaterbeschermingsprogramma worden geprogrammeerd. Kortom, wat moet u onthouden van deze inleiding van mijn kant? € 600 miljoen voor het regionaal watersysteem, waarvan zowel het regionale deel als het Rijksdeel op de begroting staat. Ja, in ieder geval voor het Rijksdeel dat ook bij hun op de begroting staat. En voor de opgave van het hoofdwatersysteem hebben wij met het Rijk afgesproken – en die afspraak staat ook met het Rijk, en ja: we hebben inderdaad vanmiddag dat nog een keer herbevestigd met het ministerie en met het waterschap – dat het Rijk zich heeft gecommitteerd aan het prioriteren van die projecten binnen het bestaande hoogwaterbeschermingsprogramma, maar dan moet je wel eerst een aantal stappen met elkaar doorlopen, die verkenning, en dan ga je steeds daarin een stap met elkaar verder. En sluit dat dan precies op die € 600 miljoen die toen in de propositie stonden? Dat weet je pas op het moment dat je verder met elkaar die verkenning in gaat. En wordt het duurder moet je dus ook met elkaar die dekking vinden. Maar het Rijk heeft zich dus gecommitteerd aan die prioritering. Dus in zoverre is er dus: inderdaad die € 500 miljoen die hebben nooit in een coalitieakkoord gestaan, omdat je die ook niet op die manier in een coalitieakkoord kunt zetten omdat dat loopt via de financiering van het HWBP. Dus in zoverre ook voor ons geen verrassing.

De voorzitter: Dank voor uw toelichting. Dan start ik met de eerste termijn en dan begin ik – ik doe eens gek – bij de heer Nijskens van de VVD.

De heer Nijskens (VVD): Ik keek al helemaal de andere kant op.

De voorzitter: Nee, ik dacht: ik doe echt eens gek.

De heer Nijskens (VVD): Soms moet je de andere kant op kijken. Ja, voorzitter, dank voor de eerste basisrapportage. Ook dank voor de analyse van de Griffie. En ook dank voor de analyse van de Limburger, zou ik bijna willen zeggen. Dus van alle kanten hebben we de zaak belicht. En één puntje – dat begrijpt u al bijna dat ik daarmee begin – is dat zelfs dit programma een overstroming als in 2021 niet kan voorkomen. Er staat wel overal in de stukken preventie, maar de regenval kun je niet voorkomen met welk programma dan ook. Je kunt natuurlijk wel de gevolgen en de schade grotendeels of voor een groot deel beperken. Vanuit een motie van de SP is het een groot project geworden en ik vraag me af of dat ... De maatschappelijke aandacht die ervoor is, die kan verklaren waarom het een groot project is, maar vanuit de provinciale rol is het de vraag of dat zo moet zijn, omdat onze bijdrage – het is wel € 50 miljoen – slechts beperkt is in de totale opgave. Dus mijn vraag aan het College is dan ook: in hoeverre is het zinvol om dit project een groot project te laten zijn qua rapportage? Want wij kunnen dadelijk wel van alles vinden van de rapportage – van 'het gaat niet snel genoeg', 'het is te stroperig', 'er zijn weer commissies zus en zo' – terwijl het leeuwendeel van de financieringen vanuit de menskracht komt van elders. En dan zitten wij eigenlijk met een heel grote broek aan te roepen via een groot project, terwijl wij daar nauwelijks invloed op hebben. En onze € 50 miljoen indertijd, toen Gedeputeerde Roefs dat ook kenbaar maakte, was met name het oliemantje dat gewerkt had om de zaak op de agenda te krijgen en te houden en, zoals u het net ook schetst, van behoorlijk wat financiering van elders te voorzien. Dus ik ben heel blij met de rapportage en ik zou ook heel graag een rapportage willen blijven krijgen over de voortgang, maar of het dan een groot project in de zin van een provinciaal groot project moet zijn, daar zet ik dan mijn vraagtekens bij. Voorzitter, daar wilde ik het al bij laten.

De voorzitter: Dank u. Na die vraagtekens ga ik naar de heer Van den Beucken van LOKAAL-LIMBURG.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Dank u voorzitter. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat dit onderwerp was voorbestemd voor mijn collega mijnheer Schoenmakers. Die is er echter niet of nog niet, dus ik heb van hem een telegram gekregen waarin wat opmerkingen staan. Misschien zijn ze al wat achterhaald, dat weet ik niet. Ik kan me in ieder geval, om te beginnen, aansluiten bij mijnheer Nijskens dat dit onderwerp zich uitstekend leent voor een behoorlijke rapportage. Of die ook die omvang moet hebben en of dat wenselijk is van iets in het kader van grotere projecten, daar heb ik mijn twijfels over, maar ik vond dat een goede opmerking. Ik heb me dus niet goed kunnen inlezen, niet zoals ik dat gewend ben bij de andere stukken, dus ik ga nu even het stuk brengen dat mijnheer Schoenmakers bedoeld had. Hij schrijft: In de media hebben we vandaag een artikel kunnen lezen over het onderwerp dat we nu behandelen. In dat artikel staat: 'veel bureaucratie, weinig daden en financiële onzekerheden'. Onze vraag is: herkent de Gedeputeerde zich hierin? Wat gaat de Gedeputeerde nu doen om het financiële gat voor de maatregelen rond de Maas te dichten of moet de Provincie de beurs gaan trekken? Een ander voorbeeld is het opschuiven van de aanpak van de zijrivieren van de Maas. Het plan van aanpak is al opgeschoven en uitvoering dreigt nog langer op de baan te worden geschoven. Het lijkt erop dat de betrokken overheden niet willen of niet kunnen versnellen in de aanpak van het hoogwater. Met andere woorden: hoelang moeten onze inwoners nog vrezes voor overstromingen voordat de overheden

nu echt gaan ingrijpen? Graag ook een reflectie van de Gedeputeerde hierop. De laatste opmerking in het artikel: 'We maken ons zorgen en we gaan kijken hoe we de zweep erover kunnen leggen.' Voorzitter, dit spreken we uit na de waterramp in 2021, terwijl we nu al richting het einde van 2025 gaan. Vier jaar later leest de inwoner dus dat we eens gaan kijken en ons ook nog eens zorgen gaan maken. Wanneer zijn we eindelijk klaar met kijken, hebben we de zweep gevonden en gaan we over tot actie? Dat vragen vele inwoners zich af. Kan de Gedeputeerde reflecteren op deze opmerking? Tot zover de inbreng van mijn collega.

De voorzitter: En dan denk ik dat ik aan u een waardige concurrent had gehad bij het voorleeskampioenschap. Ik ga naar uw buurman. De heer Blijlevens, JA21.

De heer Blijlevens (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ik kijk ook even naar de overkant, want ik schrok vanmorgen toen ik de krant opensloeg, want ik dacht dat ik gehackt was. Er stond precies in wat ik hier op mijn papertje heb staan. Dus ik zal wat dingen eruit pikken zonder dat artikel helemaal te moeten gaan voorlezen. Ik heb een vraag over het project Vierwaarden. Daar is gekozen voor een P50-raming, terwijl wij normaal gesproken meestal P85-ramingen hanteren. Vanwaar dit risico? En voor de rest zie ik nog dat we het hebben over 15% overhead. Voorzitter, dat betekent dat er ruimte is om tot circa € 90 miljoen aan vergaderstructuren, advies- en communicatietrajecten uit te geven. Dat vinden wij van JA21 redelijk veel. Wij denken dat de meeste euro's eigenlijk naar dijken, beken en rivierverruiming zouden moeten gaan en niet naar bureaucratie. De bestuurscommissie WRL wordt eind 2025 operationeel. En tussentijds lezen wij over onderbesteding van SPUK-gelden, personeelstekorten, trage procedures. Hoe gaan wij zorgen dat dit programma tempo maakt en dat het geld dadelijk niet ongebruikt terugvloeit naar Den Haag? Samenvattend zien wij een sluipende verschuiving van financiële risico's richting onze Provincie en in de correctiebrief van 3 september lezen wij dat de Rijksbijdrage omhooggaat en de bijdrage van de Unie van Waterschappen fors omlaag. Met andere woorden: de kaarten worden tijdens het spel waarschijnlijk opnieuw geschud. Drie vragen hierover concreet. Hoe kunnen GS besluiten dat de Provincie Limburg de komende jaren extra moet bijspringen als het Rijk of de Unie van Waterschappen minder bijdragen dan nu wordt aangenomen? Op welke manier worden Provinciale Staten betrokken bij de toekomstige wijzigingen in deze verdeelsleutel? En als laatste: Hoe kunnen GS borgen dat de provinciale bijdrage van maximaal € 50 miljoen, zoals in 2020 vastgesteld, ook € 50 miljoen blijft? Voorzitter, JA21 kiest voor een betere waterveiligheid, maar ook voor nuchter en zuinig bestuur, weinig overhead en maximaal resultaat. Dat was het.

De voorzitter: Dank. Ik ga naar uw buurman, de heer Scholte, Forum voor Democratie.

De heer Scholte (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Dit voorstel gaat inderdaad over de wenselijkheid van de structuur van de basisrapportage. Wij hebben ook waardering voor het werk dat hier is verricht – het is inhoudelijk, degelijk, cijfers zijn uitgebreid – maar voor de Provinciale Statenleden die hun controlerende rol moeten uitoefenen, is het lastig om dit diepgaand te doorgronden. Het bestaat uit lange stukken tekst, technische taal. Wat ons, denk ik, wel zou helpen, is een iets andere vorm van rapportage, een heldere factsheet of een model. Dus een overzicht van: Welke middelen stoppen we erin? Welke organisatie betaalt voor wat precies? En welke activiteiten volgen eruit? Wat zijn de concrete resultaten daarbij? En hoe draagt dat bij aan de impact van een waterrobuust Limburg? Zo een forecastachtige aanpak maakt de voortgang voor ons veel makkelijker te volgen en te beoordelen. Vanuit

daar kun je veel gemakkelijker de diepte in als je dat verder wil controleren of onderzoeken. En ik heb ook gevraagd om dat model op te sturen naar GS. Dat is er als het goed is ook. En we vragen ons af of dat ingevoerd kan worden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga naar de overkant en ik zie dat ik de heer Hermans ... Sorry, ik wilde bijna zeggen ... Ik moest heel even nadenken. Uw voornaam ligt me voor in de mond, maar uw achternaam niet. De heer Hermans namens de PVV.

De heer Hermans (PVV): Ik ... [7:01:41]. Dank u wel. Voorzitter, ook wij hebben de krant gelezen en ik had al anderhalve pagina geschreven van de week, dus ik ga niet alles nog een keer herhalen. Even vooraf: ik kan mij best vinden in wat van de VVD uit gezegd werd: een voortgangsrapportage lijkt ons ook voldoende. Maar we moeten wel constateren, nadat we het stuk gelezen hebben, dat de verkenningsfase al bijna € 0,5 miljoen heeft gekost. Dat gaat van onze € 50 miljoen af, neem ik aan. En ik weet niet wie die commissies gaat samenstellen, wat dat nog meer gaat kosten van die € 50 miljoen van ons. Hoeveel wordt dadelijk daadwerkelijk bijgedragen aan datgene waar het voor bedoeld is? Eén vraag. Een ander ding wat niet in de krant stond, wat ik er op had staan: de waterkwaliteit moet worden verbeterd. Ik constateer dat er daarom al één maand of meer dan een maand geen water meer uit de Maas wordt gehaald voor ons drinkwater. Wat is daar de oorzaak van? Dat schijnt dus een schimmelinfectie vanuit België te zijn. In hoeverre moeten wij de waterkwaliteit verbeteren of staan wij aan de lat om de waterkwaliteit te verbeteren terwijl het gewoon naar binnen wordt gebracht vanuit België? Een ander puntje dat ik nog had, dat vond ik wel een goede. Er staat ergens in het stuk: 'inbreng van bewoners en andere betrokkenen zorgen voor betere plannen.' Ik vind dat een heel goede, voorzitter. Heel vaak maak ik in dit huis mee, zeker wat windturbines en dergelijke betreft, dat critici of omwonenden geen enkele inbreng hebben. En nu is men tot de conclusie gekomen – want het staat er echt – dat inbreng van bewoners en betrokkenen zorgt voor betere plannen. Dus waar komt dit vandaan? Ga zo door.

Spreker [7:03:29]: Dat is voortschrijdend inzicht.

De heer Hermans (PVV): Ja, wie weet, voortschrijdend inzicht. Nog één vraagje. Er staat iets over 'onvoorzien onvoorzien'. Kunt u me dat eens uitleggen? Want onvoorzien onvoorzien is toch wat anders dan onvoorzien schijnbaar. Het staat er echt, dus leg me dat eens uit. Dankjewel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de buurvrouw. Of nee, ik ga eerst naar de heer Loomans van Horizon. Excuus.

De heer Loomans (Horizon): Voorzitter, het vierde onderwerp dat vandaag op de agenda staat, die basisrapportage, was eigenlijk het eerste dat ik nogal teleurstellend vond. De naam die erop geplakt is, is basisrapportage, maar ik vroeg me af of het niet beter zou zijn om het de vertragingrapportage te noemen. Want we hebben te weinig mensen, te weinig geld, te weinig leiding, te weinig plannen en te weinig voortgang. En ja, dat is het enige wat we zeker weten. En met name de samenloop dat we aan de ene kant nog eigenlijk nauwelijks gedefinieerd hebben wat we nu precies gaan doen, terwijl we tegelijkertijd al constateren dat we te weinig geld hebben, vind ik heel apart, want dan vraag ik me dus af: Gaan we nu dadelijk acties uitvoeren tot het potje leeg is? Of gaan we op een gegeven moment eerst eens goed in kaart brengen wat er overal moet gebeuren om daarna te kijken welke bedragen daarvoor

nodig zijn en hoe we daaraan kunnen komen? Het lijkt af en toe wat tegenstrijdig. Dan hebben we als basisrapportage nu wel wat informatie gekregen, maar ik begrijp ook uit het stuk dat wij in het vervolg geïnformeerd gaan worden via een dashboard. En hoe de relatie tussen wat we nu gekregen hebben en dat dashboard gaat worden en hoe daar dan dingen gemonitord gaan worden, is eigenlijk nog niet duidelijk, terwijl ik eigenlijk bij een basisrapportage zou verwachten: dit is de nulsituatie en vanaf nu kun je gewoon zien hoe zaken zich verder ontwikkelen. Misschien is het een idee om, als we dadelijk wel weten welke acties hier en daar allemaal gedaan gaan worden, we die ook gaan monitoren met een systematiek die een beetje op het IPML lijkt, waarbij we via de stoplichtstructuur redelijk snel kunnen zien wat de status is. Ik was wel blij te lezen in het stuk dat wij de hele waterhuishouding regionaal bekijken en daarmee bedoel ik dat ook de bovenstroomse gebieden in Nederland en België meegenomen worden. En ik hoop in ieder geval dat wij niet heel erg – hoe noem je dat – nationalistisch in de wedstrijd zitten door te kijken dat, als er iets in het buitenland moet gebeuren, dat het dan ook per se met buitenlands geld moet gebeuren. Want ik denk dat we soms heel slimme beslissingen kunnen nemen door het hele watersysteem zonder rekening te houden met landsgrenzen, te bekijken. En dan had ik nog één zorgpuntje, want ik las dat gemeenten en waterschappen hun middelen besteden in eigen projecten. En dan vraag ik mij af hoe dadelijk gecoördineerd gaat worden dat ... Ja, hoe moet ik dat nu zeggen? Ik kan mij voorstellen dat gemeenten en waterschappen andere prioriteiten leggen en dat de gemeente weer wat anders vindt en Rijkswaterstaat ook weer wat anders. Hoe zorgen we er nu voor dat iedereen de beste, slimste, meest efficiënte dingen doet? Wie hakt eventuele knopen door? Dat was eigenlijk mijn verhaal. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik nu echt naar uw buurvrouw, mevrouw Schuuring van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Veel vragen die ook ik had, zijn al gesteld door collega's, dus die zal ik overslaan. Dank aan de Gedeputeerde voor zijn inleiding, want dat klonk niet alleen een stuk geruststellender dan het krantenartikel, maar in sommige woorden ook wel als de analyse van de Statenonderzoeker. Ik heb toch nog een overgebleven vraag over de waarschuwing dat de middelen voor het hoofdwatersysteem vanuit het Rijk niet officieel zijn vastgelegd. Begrijp ik het goed dat deze dus via het hoogwaterbeschermingsprogramma wel zijn vastgelegd? En dat het aangegeven zogenaamde tekort van een kleine € 160 miljoen nog niet aan een project gekoppeld is, maar wel via dat programma beschikbaar gesteld kan worden? Of staat die € 160 miljoen nog op losse schroeven? En ook blijft er, denk ik, nog een vraag openstaan over hoe vast de gemeentelijke bijdrage aan WRL nu wel of niet hard zijn. Dat werd me net ook niet helemaal duidelijk, dus misschien dat de Gedeputeerde daar nog even op terug kan komen. En verder las ik dat het de bedoeling is om twee keer per jaar voortgangsrapportages te maken voor de gezamenlijke overheden. In hoeverre is dat dezelfde rapportage of is dat een andere rapportage? En is het voor ons nuttig dat wij die ook krijgen of gaan we dan heel veel dingen dubbel doen? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Nog heel even: aan het begin stelde u een vraag. Was die gericht aan de Statenonderzoeker of aan het College?

Mevrouw Schuuring (PvdA): Aan het College.

De voorzitter: Helder. Dan geef ik het woord aan mevrouw Wesseling van D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank voorzitter. De overstromingen in juli 2021 hebben pijnlijk duidelijk gemaakt hoe kwetsbaar Limburg is voor extreem weer en middels dit programma wordt een forse inspanning geleverd om ons watersysteem robuuster te maken en D66 onderschrijft deze ambitie volledig. Het thema leeft ontzettend in Limburg en betrokkenheid en participatiemogelijkheden zijn dan ook van belang. Hoe gaan GS ervoor zorgen dat bewoners niet eenmalig, maar echt blijvend worden meegenomen in dit proces, zodat waterbewustzijn ook breed in de samenleving wordt versterkt? Zien GS hier ook een specifieke rol in voor scholen en jongeren? Het programma raakt grote transities in Limburg. De woningbouwopgave, landbouw, energie en water en bodem moeten daarin sturend zijn. D66 ziet kans om op die manier problemen te voorkomen en kwaliteit toe te voegen, maar tegelijkertijd valt ook op dat de rolverdeling tussen Provincie, Rijk en Waterschap nog niet altijd overal even scherp is. Hoe zorgen GS dat water en bodem daadwerkelijk leidend worden bij die toekomstige ruimtelijke keuzes die we gaan maken in Limburg? Kunnen GS ook toelichten welke van die verantwoordelijkheden dan concreet bij Provincie, Rijk en Waterschap liggen en hoe we die samenwerking dan zo oppakken dat er geen gaten vallen of overlap is? Daarnaast is water niet een thema dat aan de grenzen ophoudt, dus is het ook belangrijk dat we over de grenzen heen kijken, van elkaar leren en stimuleren om waterveiligheid te verbeteren. Over de Belgische grenzen lazen we al iets, maar het is natuurlijk ook van belang dat we met onze Duitse partners hierop samenwerken, zodat waterveiligheid en rivierverruiming niet ophouden bij de grens. Ik zag hier wel iets over staan, maar nog niet concreet uitgewerkt wat daar dan precies qua samenwerking op gebeurt. Dus graag daar nog iets meer toelichting op van het College. En dan nog de financiën, want de Provincie draagt zelf € 50 miljoen bij. Hiervan is het grootste gedeelte al wel verdeeld, maar € 10 miljoen staan nog open en het is natuurlijk van belang om deze middelen doelmatig en transparant in te zetten. De Griffie waarschuwt terecht dat het gaat om een lange periode met risico's van financiële open eindjes. Welke criteria hanteren GS bij die uiteindelijke besteding van die resterende € 10 miljoen? Hoe worden PS tijdig geïnformeerd over financiële risico's of tekorten die zich voordoen tijdens de looptijd van dit programma? Een van de risico's is uitstel, terwijl de gevolgen van klimaatverandering steeds erger worden. Welke maatregelen nemen GS om te voorkomen dat dit in uitvoering uitloopt tot ver voorbij 2035, terwijl de urgentie nu al heel groot is? Tot slot, voorzitter, D66 staat achter de aanpak van dit programma en zal ook de komende jaren scherp blijven op de voortgang hiervan. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Ik hoorde dat u scherp zou blijven op de voortgang 'in Japan', maar 'hiervan', denk ik, al staat het u vrij om van alle voortgang op de hoogte te willen blijven. Ik geef het woord aan de heer Erkamp van 50PLUS.

De heer Erkamp (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. De basisrapportage Samen naar een waterrobuust Limburg beschrijft een gezamenlijk programma van Provincie, Waterschap, Rijk, gemeenten naar aanleiding van de overstroming in 2021 met als doel Limburg beter te beschermen tegen extreem weer en wateroverlast. De bestuurscommissie WRL in oprichting met toezegging over voortgangsrapportages en transparante aansturing, focus op waterveiligheid, duurzame ruimtelijke inrichting en vergroten van het waterbewustzijn bij de inwoners. Speciale aandacht voor bescherming en versterking van kwetsbare groepen, waaronder ouderen in een gebied met verhoogd risico. U heeft al iets verteld over de € 600 miljoen. Daar wilde ik even bij zeggen – en dat is net ook al eerder genoemd – dat de gemeente nog niet volledig geborgd is en dat waakzaamheid geboden is om ook de gemeentelijke ondertekening volgt met

de oprichting van de bestuurscommissie. Personele knelpunten en starten uitvoering kunnen leiden tot onderbesteding en vertraging. Borging en uitvoeringskracht en tijdelijke realisatie zijn noodzakelijk met aandacht voor duurzame bezetting en sleutelrollen. Met dit voorstel worden de voortgang en controle door PS conform motie 2900 gewaarborgd via halfjaarlijkse rapportages. Dit is het.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Boven namens de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u voorzitter. De Partij voor de Dieren spreekt haar waardering uit voor de inzet van de Provincie om te komen tot een waterrobuust Limburg. Tegelijkertijd stemt deze programmatische rapportage ons zorgelijk. De visie op de oplossing is verwaterd, de urgentie is ondergesneeuwd en de doelstellingen zijn vervaagd. Laat ik beginnen met die visie. Vlak na de overstromingen in 2021 zei toenmalige Gedeputeerde Lia Roefs iets essentieels. Ik citeer: 'Ook moeten we onze ruimte, onze manier van bouwen, de locaties waar kwetsbare functies aanwezig zijn of worden gevestigd, aanpassen aan de natuurlijke omstandigheden. Water en bodem moeten meer sturend worden.' Dat was een heldere koers: niet langer proberen de natuur aan ons beleid aan te passen, maar juist ons beleid aan de natuur. En waar is dat kompas gebleven? Overstromingen zijn geen incidenten, maar gevolg van het landschap dat zijn sponswerking kwijt is. Oorzaak is onder andere verdroging, verstening, versnippering van het landschap en het verdwijnen van natuurlijke buffers door intensieve landbouw. Juist in de beekdalen en op de hellingen is de schade groot. Hoewel het programma spreekt over integrale aanpak en ruimtelijke samenhang, blijven natuurlijke oplossingen onderbelicht. Dit is een gemiste kans, zeker gezien het rijke overzicht van mogelijkheden dat uit het Deltares-onderzoek naar voren komt en door de Natuurkrachtorganisatie wordt geboden, maar een ecologische kernvisie met daarbij horende kansen in versnelling missen we in deze rapportage. Wat zien we in plaats daarvan? Een watervalprogramma met een technocratische benadering dat voor 90% gaat over geld, organisatie en tijd, maar nauwelijks over effecten, richtingen of gemaakte keuzes. Wat is er concreet bereikt met dat geld en in die tijd? Het blijft vaag en vaagheid geeft aanleiding tot zorgen. Een ecologische benadering biedt de kans om lokaal specifiek maatregelen te nemen die relatief snel effect kunnen hebben. Organisaties zoals bijvoorbeeld Natuurkracht en Wageningen Universiteit hebben hierover veel kennis in huis. Hoe wordt in dit programma geborgd dat voldoende kennis en ervaring aanwezig is om deze natuurlijke maatregelen te ontwikkelen en te realiseren? Ook valt op dat er nu vijf doelstellingen zijn geformuleerd in plaats van een duidelijke focus op waterbescherming. Te veel doelen betekent alles een beetje, niet echt. Zo blijft het makkelijk de kool en de geit te sparen, terwijl een belangrijk en groot programma juist vraagt om keuzes, opdelen in behapbare stappen en vooral prioriteren zodat je verder komt in plaats van vastloopt in discussies, afstemmingen en procedures. Daarom vragen wij het College: Formuleer een ecologische kernvisie op waterbescherming. Zorg dat deze ecologische kernvisie vertaald wordt in een eigen aanpak en borg de bemensing voor de natuurlijke maatregelen. Maak inzichtelijk welke ecologische maatregelen daarvoor worden genomen in aanpalende beleidsvelden zoals Landbouw, Natuur en Ruimtelijke Ordening. Zet de focus op helder op waterbescherming en streef waar mogelijk een agile aanpak na. Voorzitter, Limburg verdient een robuuste toekomst, niet door de natuur aan ons beleid te forceren, maar door ons beleid aan de natuur aan te passen. Dank u wel.

De voorzitter: Ik zie een vraag van de heer Nijenhuis van de BBB.

De heer Nijenhuis (BBB): Ja, ik heb even afgewacht of er nog meer dan inhoudelijke visies kwamen op het stuk dat nu voorligt. Voor ons ligt, volgens mij, een basisrapportage over de waterveiligheid ... [7:17:53] ruimte Limburg. En u beperkt zich een beetje eenzijdig tot een ecologische invulling die wellicht ook op enige wijze zou kunnen bijdragen aan een waterveilig Limburg. Wat nu voorligt, zijn volgens mij de waterveiligheid, het programma en de basisrapportage. Dus, volgens mij, heeft u de vragen niet helemaal goed begrepen die hier voorliggen. Bent u dat met me eens?

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u voorzitter. Nou, het mag duidelijk zijn dat ik me daar niet in herken. Maar wat ik wel vind, is dat, als je een rapportage maakt over het totaal, je hoort te betrekken welke resultaten je hebt gerealiseerd, want geld en tijd hebben alles te maken met wat je daadwerkelijk aan effecten wilt bereiken. En wij vinden als Partij voor de Dieren nu eenmaal die natuurlijke maatregelen belangrijk. Dus daar leg ik de focus op.

De voorzitter: Helder. Dat levert een vervolgvraag op van de heer Nijenhuis van de BBB.

De heer Nijenhuis (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ja, dat waardeer ik natuurlijk, dat u vanuit uw gezichtspunt ook nadruk legt op de kernpunten waar u als partij voor staat, maar dat neemt niet weg dat de waterveiligheid, het programma dat nu voorligt, de basisrapportage die nu voorligt – waar wij een oordeel over moeten vormen of die voldoet aan de eisen die we daar als Provincie en als Staten, als volksvertegenwoordigers, aan hebben gesteld ... En dat gaat veel breder dan alleen dat kleine stukje inhoud van de invulling hoe we dan een waterveilig Limburg realiseren. En ik denk dat de bewoners en de inwoners van Limburg, en met name Zuid-Limburg, echt zitten te wachten op een stukje voortgang en daarmee meer zitten te wachten op de hand aan de ploeg, no regret-maatregelen treffen. Als daar straks ook ecologische maatregelen aan kunnen bijdragen, dan is dat prima, maar dat is maar een heel kleine scope. Daarom vind ik het jammer dat u niet ingaat op de grote zorgen die er leven in de maatschappij.

De voorzitter: Mevrouw Boven, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u voorzitter. Als je kijkt naar mijn opmerkingen, dan gaan die ook over dat dit rapport vooral gaat over besturing en niet over maatregelen. En ik denk, eerlijk gezegd, dat de bewoners niet geïnteresseerd zijn in hoeveel geld er is uitgegeven of hoeveel tijd er al is verlopen, maar dat zij vooral graag maatregelen willen. En dat staat niet in dit rapport. En dat ik dan één deel van die maatregelen eruit pak, so be it, maar dat geldt in zijn algemeenheid voor alle maatregelen. Het gaat niet over wat we nu gaan bereiken en wanneer. We zijn niet concreet geworden. De doelstellingen zijn zelfs minder concreet geworden. En bovendien is er een onderzoek geweest van Deltares – volgens mij in '22 – en daar zitten heel veel aanbevelingen in die gaan over de natuurlijke maatregelen. En natuurlijke maatregelen hebben een kortere doorlooptijd dan wanneer je dijken moet bouwen en dat is de reden waarom ik daar zoveel nadruk op leg, omdat dat op korte termijn, op kortere termijn in elk geval, oplossingen kan bieden, maatregelen kan geven die een daadwerkelijk effect hebben op de waterveiligheid.

De voorzitter: Ik zou eigenlijk willen voorstellen ... Volgens mij heeft u twee keer een vraag gesteld en heeft mevrouw Boven die beantwoord. Dus heeft u een concrete vraag aan mevrouw Boven, mijnheer Nijenhuis?

De heer Nijenhuis (BBB): Heel veel, maar dat bewaar ik dan voor na de vergadering. Dank u wel.

De voorzitter: Goed, dan ga ik naar mevrouw Jetten namens GroenLinks.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter. En ook dank voor de toelichting aan het begin van dit agendapunt, want uiteraard had ik daar vragen over. Wel een vraag: Is dit nu ook op schrift bevestigd – dat zou heel fijn zijn – wat u net aangaf? We hebben hier ongetwijfeld allemaal nog de beelden op ons netvlies van 2021, waarvan sommigen nu helaas nog met de gevolgen zitten. Kortom: hard nodig dat er niet alleen plannen zijn, maar dat deze plannen ook ten uitvoer komen. Er gebeurt trouwens wel wat. Ik woon zelf in Arcen en daar is vorige maand begonnen met allerlei maatregelen tegen hoogwateroverlast. Dus het is niet zo dat er niks gebeurt. Er zijn al veel vragen gesteld. Ik zal proberen deze over te slaan. Toch ook een vraag om dat tekort op het hoofdwatersysteem te dichten. Hoe willen we dat? Heeft dat gevolgen? En zo ja, welke gevolgen heeft dat voor de uitvoering van de projecten Zuidelijk Maasdal en Vierwaarden? Ja, en daarop toch voortdurend: Hoe groot is het risico dat het Rijk – u heeft er al iets over verteld – zijn bijdrage verlaagt indien de gemeenten hun bijdrage niet hard maken? En wat betekent dit voor de provinciale rol? Ja, meer een soort technische vraag. Waarom is bij het project Vierwaarden gekozen voor een P50-kostenschattting en niet voor een P85? Dat was meer een technische vraag. Hoe borgen GS dat natuur, biodiversiteit en cultuurhistorische waarden voldoende worden meegenomen in de projecten Zuidelijke Maasdal en Vierwaarden? En ook een beetje aanvullend aan mijn buurvrouw: Hoe en wanneer wordt het principe water en bodem sturend concreet toegepast in de ruimtelijke keuzes die samenhangen met dit programma? Want als je kijkt naar de Europese doelstellingen en de groenblauwe dooradering willen we dat dat toch wat beter geborgd wordt in het provinciaal beleid, want de ervaring leert helaas dat ecologie geen prioriteit heeft. En ik wil ook wijzen op natuurkracht. Mijn buurvrouw noemde het al. In het zuiden van Limburg is daar ook al van alles gebeurd. Natuurkracht is juist het planten van allerlei natuurlijke materialen en juist in Zuid-Limburg waren in 2021 de gevolgen veel minder ernstig, omdat er zo veel natuur was en omdat die de sponswerking had en dat was in België bijvoorbeeld veel minder. Hadden we dat niet gehad, hadden we hier veel en veel ernstigere gevolgen gehad. Dus het is echt een heel concrete maatregel die ik in ieder geval te weinig of zelfs niet terugzie in dit stuk. Even denken. Ja. Zijn er afspraken gemaakt, en zo ja welke, met Wallonië en Duitsland? Ja, en dan die participatie van inwoners en maatschappelijke organisaties. Aan de ene kant is het heel fijn en wil je dat ook en wil je dat er draagvlak is en wil je dat er geen maatschappelijke onrust is. Aan de andere kant moet je soms ook maatregelen nemen, want er wordt nog steeds af en toe gebouwd in gebieden waarvan je weet dat er overstromingsgevaar is. Dus hier zit een tegenstrijdigheid en ik ben heel benieuwd hoe GS daarmee om willen gaan. Tot slot wil ik de Griffie danken voor de analyse. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank aan mevrouw Jetten. Dan ga ik naar mevrouw Kuiper namens de SP.

Mevrouw Kuiper (SP): Dank u wel, voorzitter. De basisrapportage Programma Samen naar een waterrobuust Limburg: een broodnodig en zeer ambitieus programma met veel te verwachte voordelen,

maar ook een aantal grote risico's. Die voordelen zien we bijna allemaal pas jaren later, maar een aantal risico's speelt nu al, vooral financieel bestuurlijke risico's. Want doordat overeenkomsten nog niet getekend zijn, zijn toegezegde financiële middelen ook onzeker. Wat is daar de exacte hoogte van? Welk deel van dat risico ligt op ons bordje? En aanvullend daarop: Wanneer weten PS wanneer het risico er niet meer is of wanneer we daar juist mee geconfronteerd worden? Het risico van de P50-kostenraming bij project Vierwaarden is nog zo een voorbeeld. Bij andere grote projecten hanteren we P85 en dan is onze vraag waarom we hier toch voor P50 kiezen. Het gaat toch om flinke bedragen en dan is het financiële risico juist erg groot. Verkenningfase loopt tot 2028. Hoe verloopt de uitvoering de periode daarna? Welke vertragende factoren zijn er die dan risico's vormen? Hoe zijn we dat voor? Denk aan borging materieel, personeel, natuuronderzoeken en vergunningen. Hopelijk kan de Gedeputeerde ons hierop geruststellen en stroomt dit programma gestaag naar een zee van rust. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. En dan ga ik verder naar mijn rechterkant en doe nog even het verzoek voor de laatste sprekers om het gesprek ook vooral plenair te blijven voeren. En dan geef ik het woord aan de heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen met waardering. De intentie van het programma is goed en hard nodig. Niemand in Limburg wil nog eens meemaken wat bewoners in juli '21 is overkomen. Dat Provincie, Waterschap, gemeente en het Rijk samen de ambitie formuleren om Limburg waterrobuust te maken, verdient steun. Ook in het coalitieakkoord is deze opgave helder benoemd. Maar als BBB hebben we ook een verantwoordelijkheid om kritisch te toetsen of het stuk, deze basisrapportage, voldoende fundament legt om Provinciale Staten in staat stelt om hun rol goed uit te voeren. We spreken onze waardering uit voor de analyse van de Statenonderzoeker en onderschrijven deze van harte, althans de huidige en wellicht dat de nieuwe hetzelfde is. Kunnen GS aangeven of ook zij de analyse delen en de aanbeveling overnemen? En daarmee heb ik, denk ik, ook een heleboel vragen die al gesteld zijn meegenomen. Ik had misschien een heel andere bijdrage in gedachten, maar ik wil nog even aanhaken op datgene wat VVD zei over de regeling Grote Projecten. Dat heeft mij wel even aan het denken gezet, want de motie is aangenomen in september '22. Nu is € 50 miljoen een behoorlijk groot bedrag, maar als je dat afzet tegen de investeringen die we sindsdien gedaan hebben aan een korenwolf, dan is het ook weer niet zo veel als het om waterveiligheid gaat. Dus daar ben ik even naar op zoek. Ik ben benieuwd wat de Gedeputeerde vindt van die opmerking van de VVD, want wat mij betreft kan het ook vervat worden in een rapportage zoals mevrouw Schuur van de PvdA aangaf, dat we twee keer per jaar een rapportage krijgen over de integrale voortgang van het programma en daarmee ook een inhoudelijke behandeling doen in deze commissie. Ik vind dat het niet alleen om financiën zou moeten gaan, want de maatschappelijke impact van dit programma verdient dusdanig veel aandacht dat dat ook politiek besproken zou moeten worden. Ik kan me voorstellen dat elke inwoner van Limburg denkt: 'ja waterveiligheid is allemaal leuk en aardig, het kost misschien niet zoveel aan de Provincie, maar waar moet ik zijn als inwoner? Ik ga eerst naar die politiek.' En heel terecht dat men ons aanspreekt op waterveiligheid in Limburg. Dus ik zou het wel graag besproken willen hebben, maar de vraag is in welke vorm of hoe. Ja, ik had iets gezegd over de afzonderlijke projecten. Ik onderschrijf datgene wat, volgens mij, overal al genoemd is, dat bij de buitenwacht toch geconstateerd wordt dat het een stroperig proces is, dat er veel geld verbrand wordt voordat de schop in de grond gaat. En we hebben al eens eerder aangegeven, ook als BBB-fractie, dat we het zeer op prijs zouden stellen als de no regret-maatregelen alvast genomen zouden worden, ook via Waterschap wellicht al in behandeling. En ik ondersteun dan

ook de overtuiging die aan de overkant leeft dat we no regret-maatregelen, in wat voor vorm dan ook, als die bijdragen aan de waterveiligheid van Limburg, meteen moeten toepassen en niet wachten tot 2028 of '29 op het moment dat nu de uitvoeringsfase gepland staat. Daarmee blijft de vraag relevant of het een groot project zou moeten blijven in financiering, planning en risico's. Daar kunnen we van alles van vinden, maar uiteindelijk gaat het om de uitvoering en het feit dat Limburg waterveiliger wordt voor onze inwoners. Ja voorzitter, ik denk dat ik daarmee de eerste termijn ga afsluiten en afwacht hoe u op de opmerkingen en vragen die al gesteld zijn, gaat reflecteren. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Ik denk dat voor een deel van de vragen die u stelt de antwoorden redelijk gelegen zijn in de systematiek die we met elkaar hebben afgesproken in het kader van de regeling Grote Projecten, maar daar zal, denk ik, de Gedeputeerde ongetwijfeld nog wat uitgebreider op inzoomen. Voor de laatste spreker kijk ik naar de heer Hendriks van het CDA.

De heer Hendriks (CDA): Dank u wel voorzitter. Ook het CDA heeft het belang van waterveiligheid voor onze burgers en bedrijven hoog in het vaandel. En bij menigeen komen bij het lezen van deze rapportage, ook bij mijzelf, de beelden nog steeds naar boven. Als bestuurder, toen van de gemeente Gulpen-Wittem, weet ik waar we over praten en ik heb vele bedrijven en burgers bezocht. De basisrapportage die we vandaag in de commissie bespreken, is opgedeeld in een drietal onderdelen, waarbij de rol van de Provincie bij de projecten Zuidelijk Maasdal en Vierwaarden, uitgaande van de financiële bijdrage, beperkt is en zelfs in totaal zeer beperkt is. Deze rol is groter bij programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg. Met name de voortgang bij dit project baart ons zorgen. Zo lezen we op pagina 20 van de rapportage dat met partners intensief gezocht wordt naar mogelijke oplossingen voor werving en inhuur, het beschikbaar stellen van personeel vanuit de moederorganisaties op gang komt en dat de bestuurscommissie, zo is de planning, op 27 november aanstaande wordt ingesteld. In 2021 wilden we allemaal meteen maatregelen die een nieuwe watersnood moest voorkomen. Dat is eenvoudig gezegd, maar ook wij als CDA-fractie beseffen dat de materie ontzettend complex is en oplossingen vanuit diverse invalshoeken en breed over het stroomgebied moeten worden gezien. Maar dat de organisatiestructuur vier jaar na dato nog niet robuust is, baart ons als CDA grote zorgen. Het lijkt wel of deze urgentie, die er in 2021 was, niet meer bij iedereen op dezelfde wijze op het netvlies zit. Hoe ziet de portefeuillehouder dit? Bij het project Zuidelijk Maasdal kunnen we constateren dat de planning lang en complex is. Belangrijke besluiten moeten nog worden genomen in de voorbereidende verkenningsfase die tot 2028 loopt. We hebben nog een uitnodiging ontvangen voor 29 september waar de projectorganisatie ons over de voortgang en de doorlopen procedures en het participatieproces wil informeren. Dat wachten we als CDA-fractie even af. Ook bij het project Vierwaarden is nog niet veel duidelijk, daar dit zich nog in de verkenningsfase bevindt en pas na vaststelling van de voorkeursbeslissing er meer inzicht in de planning en realisatietijd komt. De voortgang die u voorstelde in het stuk is dat wij, na vaststelling van de basisrapportage, in 2026 twee keer een voorgangrapportage en daarna een geactualiseerde basisrapportage ontvangen die dan door de nieuwe Staten dient te worden vastgesteld. Als je dus vele onzekerheden en wat nog allemaal moet gebeuren in ogenschouw neemt, dan is dat misschien ook wel een goede zaak. En de laatste vraag, die heb ik bij de inleiding beantwoord, want dat was: Krijgen we een herzien stuk gezien ook de financiële wijzigingen, maar die was al beantwoord. Dat is mijn bijdrage in eerste termijn.

De voorzitter: Dan dank ik de heer Hendriks. En dan weet ik dat de – ik wou zeggen de heer Bodewitz van de Griffie – onze Statenonderzoeker graag eerst even ergens op wil reageren en daarna geef ik het woord aan de Gedeputeerde.

De heer Bodewitz: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ik zou even willen reageren op de opmerkingen van mijnheer Nijskens en mijnheer Nijenhuis met betrekking tot de status van groot project. Er is eigenlijk in de regeling Grote Projecten omschreven dat, als risico's dusdanig groot zijn, we ze niet meer in de reguliere P&C-cyclus kunnen beschrijven en verantwoorden, dat dan de Staten een mogelijkheid hebben om daar een groot project van te maken. Dat is hier ook gebeurd. En aan wat voor risico's moet je dan denken? Dat staat ook in de regeling Grote Projecten, niet uitputtend, maar er staat een aantal omstandigheden genoemd. Het kan gaan om een grootschalig project. Dat is hier natuurlijk het geval. Lange looptijden, dat is ook een punt. Grote financiële risico's voor de Provincie Limburg. Daar hebben jullie net over gediscussieerd. Is € 50 miljoen een groot risico of niet? Kun je van mening over verschillen. Complexe financieringsstructuren, daar heb je hier natuurlijk ook mee te maken. En ook met complexe organisatiestructuren, want dat is in verschillende bijdragen ook net aan de orde geweest. Ik heb daar zelf natuurlijk geen mening over – ik heb daar wel een mening over, maar die ga ik hier niet ventileren – maar het is aan de Staten, aan jullie dus, om te bepalen of dit een project is dat we dusdanig grote risico's vinden hebben dat we dat willen blijven bespreken in de vorm van een groot project waarover twee keer per jaar gerapporteerd wordt of dat we het terugtrekken naar de reguliere P&C-cyclus en is dat voldoende en worden jullie op een andere manier geïnformeerd? Dat is eigenlijk de keuze die ... De vraag wordt ook aan Gedeputeerden gesteld, maar ik denk dat het vooral een vraag is die bij de Staten rust. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dat levert een vraag op van mevrouw Boven van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u voorzitter. Ik heb een aanvullende vraag daarop, want u heeft het over risico's die maken dat iets een groot project wordt, maar daar zat niks bij van inhoud. En ik denk dat we allemaal het risico van overstroming en wat dat betekent voor Limburg heel belangrijk vinden en een groot risico waar iets aan gedaan moet worden. Dat staat niet in de risico's die tot een groot project leiden.

De voorzitter: De heer Bodewitz.

De heer Bodewitz: Ja, klopt inderdaad, voorzitter. Ik zei ook al dat de omstandigheden die genoemd staan in de regeling Grote Projecten niet uitputtend zijn. Dus wanneer jullie zelf vinden dat er andere risico's zijn die van belang zijn, dan kun je die uiteraard meenemen en ook meenemen in de uiteindelijke beslissing of iets een groot project is of dat we vinden dat het onder de regeling Grote Projecten moet vallen of niet.

De voorzitter: Dat levert een vervolgvraag op van de heer Nijskens, VVD.

De heer Nijskens (VVD): Ja voorzitter, de onderzoeker sprak mij eigenlijk min of meer aan. Ik heb bewust GS gevraagd om een reflectie op het feit dat dit een groot project is en of dat verstandig is. Klimaatverandering is ook een groot project. Daar hebben wij als Provincie helemaal geen invloed op. We

hebben ook op overstromingen heel weinig invloed. Dus ik hoop eigenlijk dat GS bij de beantwoording van mijn vragen ook kijken naar in hoeverre PS invloed hebben op de afwikkeling van dit project met grote financiële bijdragen en verantwoordelijkheden van die andere overheden. Ik heb ook in mijn bijdrage gezegd dat ik zeer benieuwd ben naar de voortgang van het project. Ik vraag mij alleen af of het onder onze regeling Grote Projecten zou moeten vallen. En ik snap dat dat een afweging van PS is, maar daarom heb ik GS wel gevraagd om daar hun mening over te geven.

De voorzitter: Dan stel ik eigenlijk voor dat we naar de eerste termijn van GS gaan met die verduidelijking. Ik hoor als uw voorzitter overigens vooral een verschil tussen de kwantitatieve monitoring volgens de regeling Grote Projecten versus het kwalitatieve beeld en de impact in de samenleving, maar dat is dan voor mijn rekening de managementsamenvatting hiervan. Ik geef het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Dank u wel voorzitter en dank ook voor de vragen naar aanleiding van deze basisrapportage, of het voorstel voor de basisrapportage. Dan ben ik meteen bij de vraag waar de heer Nijskens mee begon en een aantal fracties en ook de Statenonderzoeker wat over heeft gezegd: ja, het is een motie van uw Staten en dan zou ik bijna zeggen: wie zijn GS dan om dat in twijfel te trekken? Tegelijkertijd, als ik me dan in uw schoenen zou bevinden, vraag ik me af of deze rapportage dan u het beste in staat stelt om de informatie te ontvangen die u graag zou willen ontvangen. We hebben natuurlijk in deze commissie ook eerder een keer de rapportage van het programma WRL zelf ontvangen. Dus het programma WRL maakt eigenstandig een rapportage en stuurt die ook aan alle partners die deelnemen in het programma, waaronder de Provincie. GS ontvangen die rapportage en wij sturen die dan met een mededeling door aan uw Staten. De vorige keer hebben uw Staten die ook geagendeerd en daar zat ook veel meer van die kwalitatieve informatie waar u naar op zoek was, in. Wij bespreken in oktober in de RAT als programmapartners weer de volgende rapportage. Ook die krijgt u weer via een mededeling. Het is aan u om te beslissen met welke rapportages u het beste gediend bent. Wij maken nu deze basisrapportage conform uw eigen verzoek, conform uw eigen regeling. Dat zullen wij in ieder geval nog volgend jaar in de eerste helft van het jaar en volgend jaar in de tweede helft van het jaar weer doen en dan is ook een evaluatie voorzien. U kunt op dat moment beslissen om het anders te gaan doen of zoveel eerder als u zelf wens. En dat is echt een afweging – ook in lijn met wat de Statenonderzoeker aangaf – die bij uw Staten ligt, maar als u wil dat GS er met u over meedenken of dat op een andere manier kan, dan staan wij uiteraard altijd open voor dat gesprek. Maar ik zou dat initiatief echt bij u willen laten, ook gelet op de motie die destijds door de heer Wolters Gregório, als ik me niet vergis, is ingediend bij het Statenvoorstel rondom de programmareserve. Dat daarover. Misschien ook nog even over het format, want dan heb ik ook meteen in het kader van het format, de vragen van de heer Scholte. En inderdaad: zijn voorstel is bij ons gekomen. Maar laat ik zeggen: wij hebben een format en dat is uw format. Dat is de regeling Grote Projecten waar die aan moet voldoen. Dat staat in uw eigen artikel 5 van die regeling en daar houden wij ons aan. Dus als u denkt: voor de Staten is dat niet overzichtelijk en ik wil een ander format, zou ik u aanraden met uw collega's in Provinciale Staten het over het format te hebben, want wij volgen gewoon de regeling die de Staten daarvoor zelf hebben vastgesteld. Dan de inhoudelijke vragen, voorzitter. Dan kom ik nog even terug op mijn algemene inleiding en ook de vraag die mevrouw Jetten had, van: Staat dat daarmee dan ook op schrift? Nou alles wat ik hier zeg, daar mag u mij sowieso aan houden, maar wij moesten sowieso nog een aantal technische omissies aanpassen. Die waren er gewoon ingeslopen, waarvoor onze welgemeende excuses, maar dat gebeurt soms, dat herstellen we

natuurlijk. Maar laat ik zeggen dat **de samenvatting van hetgeen ik aan het begin zei, die kunnen wij natuurlijk in het aangepaste Statenvoorstel nog een keer duidelijk neerzetten, zodat daarover geen misverstanden kunnen bestaan. Dus dat wil ik u bij dezen toezeggen dat wij dat in het aangepaste voorstel nog eens opschrijven.** Het staat eigenlijk ook al in het bestaande voorstel, maar ik kan me voorstellen dat u denkt: Hoe zit het nu precies? Dus we zullen daar nog een keer een tekst over opnemen, zodat u daar niet naar hoeft te zoeken. Dat gezegd hebbende, kom ik bij de bijdrage van de heer Van den Beucken. En dat is een vraag die ik ook in meerdere bijdrages heb gehoord, wellicht ook naar aanleiding van de berichtgeving vanmorgen: Wat gaan we doen om het financiële gat op te lossen? Dat waren volgens mij uw woorden letterlijk: het financiële gat. En dan wil ik toch even zeggen: er is geen financieel gat. Het werkt namelijk zo dat je met elkaar binnen de MIRT-systematiek – dus voor Zuidelijk Maasdal en het project Vierwaarden – start met een pre-verkenning. En vervolgens, voordat je aan de verkenning – dat is gewoon de MIRT-systematiek – start, moet er zicht zijn op tenminste 75% financiering van het totale project. En als dat er niet is, mag je niet door naar de volgende fase en dat wordt steeds concreter uitgewerkt. En dan is ook de vraag waarom wordt gewerkt met een P50-raming en niet met een P85-raming. Dat zijn ook gesprekken die u zeker vaker met collega Kuntzelaers heeft, maar in de systematiek van het MIRT is in deze fase de raming waar je mee werkt een P50-raming. En ook dat wordt gaandeweg het project ... Dan trechter je de inhoud en moet je het er ook met elkaar over hebben of dit nog past binnen de financiële uitgangspunten die we hebben. Hoe gaan we de middelen, die op dat moment nog niet in begrotingen zitten, met elkaar vinden? Dus er is geen sprake van een financieel gat, maar je maakt het steeds met elkaar in die systematiek een stapje concreter. Dus de beeldvorming dat er een tekort is, wil ik hier toch weerleggen. Er is op dit moment juist voldaan aan alle kaders waar je aan moet voldoen in de systematiek van het MIRT. De heer Van den Beucken vroeg ook nog een reflectie op het tijdpad. We zitten nu in 2025 en het is nu 2021 in de systematiek van de zweep, zoals u dat ook citeert. Ja, laat ik daarover zeggen: bij de start van het programma WRL was bekend dat WRL een programma is – want daar refereerde u dan, denk ik, vooral aan – met een looptijd van vijftien jaar en dat betekent dus ook dat je morgen niet alles hebt opgelost. Maar desondanks – en dat ben ik dan met de heer Nijenhuis eens, die dat in zijn bijdrage had zitten – zullen wij ook moeten zorgen dat we het laaghangend fruit, maatregelen die je op korte termijn kunt nemen en waarvan we kunnen zeggen: 'dat is no regret, daar heeft later niemand last van', die wil je natuurlijk nemen. En het programma WRL heeft ook een kansenregeling opengesteld, waar iedereen in Limburg een aanvraag voor in kan dienen. En ik was gisteren bijvoorbeeld nog in Voerendaal. De gemeente Voerendaal heeft subsidie gekregen voor een drietal maatregelen, waaronder het vergroten van een aantal buffers in bijvoorbeeld het centrum. Daar was € 5 miljoen voor ter beschikking gesteld. Daar is inmiddels al de helft van aan initiatieven uitgegeven. Dus ook binnen het programma WRL gaat wel degelijk de schop de grond in, is de schop de grond in. Onlangs hebben we ook nog met een aantal collega's en ook de pers een rondje gemaakt langs een aantal plekken waar projecten al in uitvoering zijn of zelfs al afgerond zijn. Dus er gebeurt wel degelijk wat, maar we moeten ook met elkaar – dat vind ik ook een verantwoordelijkheid van ons allen – niet uitstralen dat dit een opgave is die je even binnen een jaar kan verspijkeren en op kan lossen, want als ik hier ergens een muurtje metsel en zorg dat het water bij mij niet meer binnenkomt, dan komt het altijd op een andere plek wel weer bij iemand anders naar binnen. Dus je zult toch – en dat is dan altijd ook, denk ik, de te makkelijke beeldvorming dat er heel veel gestudeerd moet worden – gewoon moeten studeren voor je maatregelen neemt. Dit zijn trajecten van de langere adem en je kunt niet zomaar even beginnen. Op sommige plekken kan dat wel en doen we dat dus ook via kansenregelingen. Maar voor die grote aanpak en het verspijkeren van dit soort bedragen, zul je toch op

een goede manier ... Want je weet ook dat zelfs die grote bedragen niet genoeg zullen zijn voor de hele opgave en dan moet je dus heel goed nadenken: Waar neem ik een maatregel? Hoe kan dat in het samenspel van kostenefficiëntie, maar tegelijkertijd ook het veiligheidsniveau dat ik daarmee kan garanderen en de landschappelijke impact die het heeft? Hoe maak ik daar een goede afweging in? En dat is een samenspel dat je niet even in een jaar doet. En natuurlijk voelen wij nog steeds de urgentie – een vraag van de heer Hendriks – die voelen wij als geen ander en wij voelen ons daar ook verantwoordelijk voor, maar we moeten het wel met elkaar op een verantwoorde manier doen. Dan heb ik, denk ik, een aantal vragen al meteen gepakt, maar ik ga ze toch even langs. Dan kom ik bij de bijdrage van de heer Blijlevens die vroeg naar P50 versus P85. Dat heb ik net gezegd. U vroeg ook naar de overhead en u typeerde dat als 15% naar bureaucratie. Nou, ook dat is mij net even iets te kort door de bocht, omdat wij met elkaar, ook met het Rijk, hebben afgesproken dat wij van het totaalbedrag die 15% mogen besteden. En de vorige keer dat we de WRL-rapportage bespraken, heb ik daar ook uitgebreid antwoord op gegeven, omdat juist ook die studies ... Want we weten eigenlijk helemaal niks, of we wisten eigenlijk helemaal niks van het regionale watersysteem, hoe stroombanen lopen, hoe water zich gedraagt en daar moet je dus gedegen onderzoek naar doen en dat zijn geen goedkope onderzoeken. En in die looptijd van vijftien jaar moet je dus ook die kosten met elkaar kunnen maken. Het is geen doel om dan 15% aan onderzoeken uit te geven, maar we willen ons daar in ieder geval niet aan de voorkant al op laten beperken en dat hebben we ook zo met het Rijk afgesproken. U vroeg ook nog, onder andere, naar het tempo en hoe we extra gaan bijspringen. Daar heb ik, denk ik, net al iets over gezegd. De vraag van de heer Scholte over het format, die heb ik, denk ik, ook beantwoord. En dan kom ik bij de bijdrage van de heer Hermans van de PVV. Die zei dat de verkenning duur is. Hoe zit dat dan? Wat draagt de Provincie daar dan aan bij? Nou, voor de verkenning van Vierwaarden dragen wij € 1.039.000 bij en voor het Zuidelijk Maasdal staat de bijdrage van de Provincie Limburg op € 3 miljoen. U vroeg ook nog naar het onderwerpje waterkwaliteit. Dat gaat, denk ik, voorbij aan het agendapunt dat hier vandaag op de agenda staat, maar natuurlijk kunnen we daar op een ander moment uitgebreid het debat over voeren. En over waterkwaliteit gesproken: u krijgt vanmiddag nog de beantwoording van een aantal schriftelijke vragen die nog openstaan over waterkwaliteit. Dus dat kunt u dan ook meteen zien. U vroeg ook nog naar onvoorzien voorzien en onvoorzien onvoorzien en wat daar nu precies het verschil tussen is. Voorzien onvoorzien dat is een reguliere post die je in een begroting opneemt en als dat binnen die marge blijft, dan kun je daar die post voor inzetten. Als het onvoorzien onvoorzien is, dan betekent dat dat het iets is waar we ... Het kan liggen aan iets wat buiten de orde van het project ligt, of buiten de invloedssfeer van het project, of daarbinnen, maar dan is het een onderwerp dat we met elkaar in de stuurgroep moeten bespreken en waarvan we met elkaar moeten vaststellen wat precies het risico is en hoe we dat kunnen mitigeren. Maar dan is dat in ieder geval ook echt een bestuurlijk aandachtspunt waar we het met elkaar over moeten hebben voor we daarmee verder gaan. Dat is het verschil daartussen. Dan kom ik bij de bijdrage van de heer Loomans die het heeft over een aantal woorden, zoals vertraging. Dat wil ik toch een beetje van me werpen, voorzitter, omdat er juist in het programma WRL wel degelijk heel veel voortgang wordt geboekt, dat wij op dit moment al concrete projecten in uitvoering hebben of die op korte termijn in uitvoering gaan. Maar dat we, zoals ik al zei, aan de voorkant met elkaar hebben vastgesteld dat dit een programma is met een looptijd van vijftien jaar en dat het werken aan een voorkeursvariant niet iets is wat je van vandaag op morgen doet. De stoplichtensystematiek, waar hij naar vroeg, dat zal inderdaad in volgende rapportages worden meegenomen. Dus dat is, wat ons betreft, een goed idee. En u vroeg nog: Wie hakt nu uiteindelijk knopen door op het moment dat er bijvoorbeeld conflicterende belangen zijn in ruimtelijke zin of in financiële zin? Dat is op dit moment de RAT en dat is

straks de bestuurscommissie van WRL. Daar bespreek je dat met elkaar. Volgens mij, voorzitter, heb ik een interruptie.

De voorzitter: Een vraag van de heer Scholte van Forum voor Democratie.

De heer Scholte (Forum voor Democratie): Ja, ik wil toch even terugkomen op het antwoord van de Gedeputeerde op mijn input voor een extra overzicht, meer een soort samenvatting. En ik begrijp niet helemaal waarom de Gedeputeerde daar een beetje makkelijk over deed, van regel het maar met PS, want er wordt gevraagd om de basisrapportage vast te stellen. En mijn vraag was niet een radicale verandering van het rapport, maar meer een extra overzicht, zodat we makkelijker kunnen navigeren. Dus ik begrijp niet zo goed waarom dat eerst besproken moet worden met heel PS.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Ik stap daar niet makkelijk overheen, voorzitter, maar ik reageer op een overzicht dat mij deze week onder ogen kwam met eigenlijk het verzoek of wij niet conform dit format kunnen gaan rapporteren in plaats van het format dat nu gehanteerd is. Ja, en dan is mijn antwoord daarop dat er een format is, regeling Grote Projecten, dat uit uw eigen verordening volgt en dat volgen wij. En als u concrete, specifieke verzoeken heeft of we daar in een volgende rapportage op die manier aandacht aan zouden willen besteden, wil ik daar altijd over meedenken. Maar de vraag die mij voorkwam was: kunt u via een ander format veel overzichtelijker gaan rapporteren met ook andere vragen in de titel daarvan? Ja daarvan zeg ik: nee we hebben een vast aantal onderdelen waar we op moeten rapporteren en dat doen we ook.

De voorzitter: Als ik de Gedeputeerde correct samenvat, zegt u dus eigenlijk: 'Als u dat wilt, moet u dat op een andere plek met elkaar organiseren en het format dat u met elkaar bepaalt, ga ik volgen.' Dat vat ik zo correct samen, hè?

Gedeputeerde Theuns: Dat zeg ik inderdaad.

De voorzitter: De heer Scholte nog een reactie? Oké, helder. De Gedeputeerde weer.

Gedeputeerde Theuns: Dat brengt mij bij de bijdrage van.. Nee, nog steeds bij de heer Loomans, want die had ook een vraag over het buitenland en de relatie daarmee. Daar heb ik nog meer fracties naar horen vragen. En zeker in het kader van WRL is dat natuurlijk relevant. Iemand vroeg ook welke afspraken er bijvoorbeeld met Wallonië zijn gemaakt en of er dan – volgens mij was het de heer Loomans zelf die zei – flauw wordt gedaan over het besteden van Nederlands geld over de grens. Nee, daar wordt helemaal niet flauw over gedaan. Sterker nog: wij hebben een afspraak ook met Waalse partners, waaronder gemeenten en SPW – dat is een beetje de Waalse Rijkswaterstaat, als ik het zo mag vergelijken – dat wij met Nederlands geld vanuit WRL een aantal onderzoeken betalen ten aanzien van nature-based solutions – zeg ik dan tegen mevrouw Boven – aan de Belgische kant van de grens om juist ook daar met natuurlijke maatregelen water beter te kunnen bergen en waarbij de Waalse partners zich geïnteresseerd hebben aan de uitvoering van de uitkomsten van die onderzoeken. Dus juist ook over de

grens werken we heel veel samen, ook in het kader van een Interreg-project genaamd SPONGE doen we dat ook.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik heb het niet zelf verzonnen. En wij werken natuurlijk ook met onze Duitse partners samen, bijvoorbeeld ten aanzien van de Roer, die stroomopwaarts een heel aantal stuwweren kent en waar ook wordt nagedacht of daar misschien nog een nieuw stuwwmeer moet worden gecreëerd. Nou, we zijn met de Duitse partners in gesprek hoe dat bij kan dragen aan soms ook iets minder waterafvoer, als er heel veel hoge afvoeren zijn, en soms misschien een iets hogere afvoer op het moment dat het hier heel erg droog is. Dus dat maakt onlosmakelijk deel uit van deze programma's.

De voorzitter: De heer Loomans heeft een vervolgvraag.

De heer Loomans (Horizon): Nou, een kleine korte vraag. We krijgen dadelijk die bestuurscommissie en die heeft, denk ik, nationaal of hier in de regio de dingen te bepalen. Hoe wordt nu precies de relatie met die buitenlandse? Mogen die als waarnemer aansluiten bij die commissie? Hoe gaat dat precies in zijn werk? Mogen die meepraten, mee besluiten?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Mee beslissen niet, nee. Dus uiteindelijk zitten de partners, zoals ook in het voorstel dat u daar onlangs voor heeft gekregen, aan tafel en die besluiten ook mee. Het buitenland is natuurlijk altijd een gesprekspartner voor ons als regionale overheden en er lopen ook heel veel van dit soort contacten via de minister, die natuurlijk vaak de formele aanspreekpartner is voor het buitenland. Dus heel veel van dat soort dingen loopt bijvoorbeeld via de internationale Maascommissie of via reguliere overleggen tussen Nederland en Duitsland, waar je ook een aantal dingen vast met elkaar bespreekt. Maar in de wat meer informelere contacten zijn we natuurlijk zelf ook in gesprek met overheden over de grens. Ik ben zelf ook een aantal keren in Wallonië, in Duitsland op bezoek geweest om dit soort dingen met elkaar te bespreken, maar ze zitten niet formeel aan tafel in besluitvormende zin.

De heer Nijskens (VVD): Voorzitter.

De voorzitter: Vervolgvraag van de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, ik zit te denken. Die buitenlandse onderzoeken kunnen natuurlijk veel meer informatie opleveren waar wij ook zelf iets aan hebben, als bijvoorbeeld natuurlijke oplossingen water tegen kunnen houden, maar er kan ook uitkomen hoeveel water er wel komt. Dat kan waardevol zijn voor onze maatregelen. Mijn vraag gaat eigenlijk over in hoeverre wij op de hoogte worden gesteld van ontwikkelingen in die stroomgebieden die water sneller naar Nederland sturen. Dus eigenlijk het omgekeerde verhaal. Want wij gaan nu uit van de bestaande situatie, maar is er ook een structuur, een soort melding of weet ik hoe, vanuit de ruimtelijke ordening dat als daar verstening plaatsvindt, dat wij dat ook tijdig te horen krijgen dat wij juist meer kunnen verwachten? Hoe is dat geregeld?

Gedeputeerde Theuns: Er zijn natuurlijk binnen dit huis reguliere afspraken, ook met onze overheden, collega's over de grens, over ruimtelijke plannen die daar bijvoorbeeld ter inzage worden gelegd. Dat is

niet alleen in het kader van verstedelijking, maar ook bijvoorbeeld energie, waar ook wel eens vragen over worden gesteld. En natuurlijk reageren wij daar als Provincie Limburg op vanuit onze rol in de ruimtelijke ordening, daar waar dat voor ons relevant is. Dus dat is gewoon een reguliere taak die ook binnen RO van de Provincie Limburg als bestuursorgaan is belegd. En dat houden wij ook in de gaten. Ik zeg niet dat wij nooit een keer iets missen, maar wij proberen nauwlettend te volgen wat aan de andere kant van de grens gebeurt. Dan kom ik, voorzitter, bij de bijdrage van mevrouw Schuurding die vroeg hoe dat nu precies zit met het HWBP. En volgens mij waren haar woorden: 'Staat dat nu vast of staat dat op losse schroeven?'. De afspraak is – **en in die tekst zullen wij dat nog een keer duidelijk opschrijven** – dat het Rijk zich heeft gecommitteerd aan de prioritering van de betreffende projecten binnen de systematiek van het hoogwaterbeschermingsprogramma. Het hoogwaterbeschermingsprogramma kent een heel complexe manier van financiering waarbij de helft van projecten door het Rijk wordt betaald. Dan wordt 40% vanuit de Unie van Waterschappen betaald, die wat middelen in een grote pot stoppen omdat sommige waterschappen een grotere opgave hebben dan andere en vanuit solidariteit vindt er dan onderling een herverdeling plaats. En 10% komt vanuit het betreffende Waterschap in één keer zelf. En dat is hoe het HWBP alle opgaven in Nederland of alle projecten in Nederland moet financieren en dat is continu een spel van prioritering tussen verschillende projecten door het hele land. En als wij dan met die verkenning een stap verder komen, dan moeten we dus ook weer naar het HWBP toe en moet de financiering daar ook worden verstrekt. Ook dat is een proces waarin je steeds een stapje verder gaat met elkaar. En wat hebben we dus afgesproken? Dat het Rijk zich committeert aan prioritering binnen het HWBP en zonder die afspraak hadden deze projecten nooit hoog genoeg op het lijstje gestaan om überhaupt in aanmerking te komen voor financiering. Maar nogmaals: **we zullen dat ook op schrift nog een keer goed voor u verduidelijken**.

De voorzitter: Er was nog een vraag van mevrouw Schuurding.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Ja inderdaad, dank u wel voorzitter. Dan heel eventjes voor de helderheid, want dat zijn dan toch op dit moment andere bedragen dan die eerder genoemd zijn in ieder geval. Is dan de verwachting dat daar nog een project bijkomt of is dit wat we eruit hebben kunnen slepen en waar we onze handen aan vol hebben de komende tijd?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Nou, als u teruggaat naar het Statenvoorstel van 2022, dan zag u daarin dat het ging om het project Zuidelijk Maasdal, om project Vierwaarden en om nog een derde project in de omgeving van Roermond, maar dat moet nog worden opgestart. Dat zit op dit moment in de pre-verkenningfase. En ook daar, als je naar een verkenningfase toegaat, moet voor dat betreffende project rondom het stroomgebied van de Roer zicht zijn op 75% financiering voor je officieel een MIRT-verkenning kunt gaan opstarten. U vroeg ook nog naar de gemeentelijke bijdragen in WRL. Even voor de helderheid: dat is dus binnen de regionale € 300 miljoen voor het regionale watersysteem. Daar was € 50 miljoen voorzien te dekken door de gemeenten en daar hebben de gemeenten zich allemaal aan gecommitteerd door het ondertekenen van een bestuursovereenkomst. Daar is bewust nog niet in opgenomen welke gemeente hoeveel moet gaan betalen, omdat uiteindelijk je die verdeling ook af wil laten hangen van waar straks precies die maatregelen worden genomen – dat is een relevante factor – of voor wie die maatregelen worden genomen. Want het zou ook zomaar kunnen zijn dat je bijvoorbeeld

een maatregel moet nemen in de gemeente Voerendaal die niet zozeer positieve uitwerking heeft voor de gemeente Voerendaal, maar die voor Valkenburg bijvoorbeeld veel relevanter is. En op basis van het voorkeursscenario gaan we dus straks met elkaar in gesprek over wie nu hoeveel precies moet bijdragen. Maar gemeenten hebben zich wel gecommitteerd aan een totaalbedrag van € 50 miljoen en de onderlinge verdeling spreek je dus met elkaar af in zo een bestuurscommissie. U vroeg ook nog of we de rapportage van WRL apart krijgen. Daar heb ik al van gezegd dat u die dus inderdaad steeds krijgt via GS met een mededeling portefeuillehouder. En dat brengt me bij de bijdrage van mevrouw Wesseling. Die vroeg naar het blijvend meenemen van mensen in het onderwerp van waterbewustzijn en of daar ook nog een rol voor scholing van jongeren in is meegenomen. Het antwoord daarop is 'ja'. Pijler 3 van het programma WRL gaat over klimaat en waterbewustzijn. Wij hebben bijvoorbeeld de Risk Factory in Noord-Limburg, waar juist ook jongeren, maar ook mensen van de iets oudere generatie, over bepaalde risico's worden geïnformeerd en daar is speciaal een module op het gebied van klimaat en waterveiligheid toegevoegd en daar heeft WRL ook aan meebetaald. Een vergelijkbare vraag ligt op dit moment ook voor een Risk Factory in de regio Zuid-Limburg. Daar hebben we nog niks over besloten, maar die vraag zijn we op dit moment nader met elkaar aan het verkennen. Dus die oproep die steunen wij van harte. En u vroeg ook – en dat was eigenlijk de bijdrage van mevrouw Boven en ook de vraag van mevrouw Wesseling – hoe het onderwerp van water en bodem sturend onderdeel uitmaakt van de aanpak van zeker ook het programma WRL. Niet voor niks gaat de tweede pijler van het programma WRL juist over die ruimtelijke ordeningsvraag, omdat wij niet geloven dat je alles binnen pijler 1 met systeemmaatregelen op kunt lossen. We kunnen niet overal alleen maar dammetjes en dijken en waterbuffers neerleggen. We moeten anders na gaan denken over onze ruimtelijke inrichting, bijvoorbeeld het vasthouden van permanent grasland op hellingen zodat je geen afspoeling krijgt. Dat soort natuurlijke maatregelen. De Gulpener Berg is er een mooi voorbeeld van hoe daar met natuurlijke maatregelen de afstroming is beperkt. Dat soort maatregelen is juist nadrukkelijk onderdeel van de aanpak. En dat doen we niet alleen op de langere termijn, maar we hebben bijvoorbeeld ook al een aantal projecten voor de kortere termijn gefinancierd, bijvoorbeeld een project van de WML. Volgens mij is dat zelfs in samenwerking met Natuurkracht, wat ook werd genoemd rondom het gebied Roodborn, waar wij ook vanuit WRL al een subsidie voor hebben verstrekt om daar met meer natuurlijke inrichting juist te kunnen zorgen voor goede oplossingen die wateroverlast tegengaan. Dus dat is nadrukkelijk onderdeel van het programma. Mevrouw Wesseling vroeg ook nog naar samenwerking over de grens. Daar heb ik, denk ik, iets over gezegd. En u vroeg naar de € 10 miljoen die nog openstaat binnen de € 50 miljoen van de Provincie en hoe daar later over wordt beslist. Uw Staten hebben € 50 miljoen onder een aantal randvoorwaarden in een programmareserve gestopt en op het moment dat daar geld uitgenomen wordt om daadwerkelijk ergens aan te kunnen besteden, dan komt dat via de P&C-cyclus richting uw Staten. Volgens mij bij de Voorjaarsnota voor het laatst heeft u daar nog middelen voor uitgetrokken met betrekking tot de verkenning van Zuidelijk Maasdal. Op het moment dat er duidelijkheid is over die € 10 miljoen, dan loopt dat via eenzelfde manier. Dus het geld is door PS in een programmareserve gezet en op het moment dat wij het eruit willen halen, dan loopt dat ook via die systematiek. Gaat alles goed voorzitter?

De voorzitter: Sorry, een discussie over het tijdstip van het eten.

Gedeputeerde Theuns: Ik kom langzaam richting einde. Ik ben bij de bijdrage van de heer Erkamp die vroeg of gemeenten straks ook in die bestuurscommissie zitten. Nadrukkelijk: Ja, die zijn straks ook echt

vertegenwoordigd met één regionale vertegenwoordiger per stroomgebied, dus van Noord, Midden en Zuid. En die zijn dus nadrukkelijk onderdeel daarvan en veel beter democratisch gelegitimeerd dan ze op dit moment binnen de bestaande regionale actietafel zijn. Mevrouw Boven, water bodem sturend heb ik, denk ik, het een en ander over gezegd. Als u daar nog vragen over heeft, dan hoor ik dat in de tweede termijn. Dat denk ik dan. Ik zag u een beetje kijken alsof er nog iets kwam.

Er wordt gereageerd zonder microfoon.

Gedeputeerde Theuns: Dat brengt me bij de bijdrage van mevrouw Jetten. Ook die vroeg hoe we die tekorten op die projecten dichtlopen. Ja, nogmaals, er is dus geen sprake van tekorten. Het wordt steeds een stukje concreter met zicht op de financiering die je nodig hebt en dat moet je met elkaar beslissen voor je naar de volgende fase gaat. U vroeg ook wat er gebeurt met de bijdrage van het Rijk als die gemeenten niet betalen. Dan zal het Rijk naar rato zijn bijdrage naar beneden bijstellen. Het is nu op basis van 50% Rijk/50% regio. Als de regio minder bij gaat dragen, gaat het Rijk minder bijdragen. Maar nogmaals: dat is niet de afspraak, want vanuit de regio gaan we gewoon die € 300 miljoen opbrengen. U vroeg naar P85 versus P50. Dat heb ik beantwoord. U vroeg ook nog specifiek aandacht voor natuurlijke landschappelijke inrichting binnen de projecten Zuidelijk Maasdal en project Vierwaarden. Er is specifiek een ambtelijk kernteam van specialisten die de projecten adviseert op deze onderwerpen, dus dat maakt nadrukkelijk onderdeel uit van de aanpak. U vroeg ook naar Natuurkracht. Daar heb ik net iets over gezegd. Als ook over Wallonië en Duitsland. En u vroeg nog naar hoe nu vanuit deze programma's wordt gekeken naar bouwen in risicogebieden. Deze programma's maken geen beleid. Dat doen wij in onze POVI of verordening, of dat doen gemeenten in hun omgevingsvisies en verordeningen. Maar het programma WRL heeft wel de risicokaarten opgeleverd die juist de basis vormen voor straks de besluitvorming in de POVI. Dus als u naar de ontwerp-POVI kijkt, staat daar een aantal dingen in ten aanzien van hoogwaterveiligheid en waar je wel en niet mag bouwen. Het product dat de basis is geweest voor die beleidsmatige insteek, dat is gemaakt vanuit het programma WRL. Dus WRL levert de kennis en het beleid dat maakt u uiteindelijk in uw visie en verordening. Dan kom ik bij de bijdrage van de SP. U had het over grote financiële risico's en tekorten. Nogmaals, er is dus geen sprake van een tekort, maar dat begint nu ook een repeterende plaat te worden. Als ook P50 en P85. U vroeg nog: In 2028 – specifiek voor Zuidelijk Maasdal was dat volgens mij – en dan? Ja en dan is de verkenningsfase afgerond en dan ga je dus naar de planuitwerkingsfase. En als die dan vervolgens succesvol is afgerond, dan ga je naar de uitvoering. Dus dat stroomt ook daarna weer door, zoals u dat zo mooi zei. De heer Nijenhuis vroeg of GS deze aanbevelingen onderschrijven. Ja, kort gezegd: ja. Maar dat heeft, denk ik, ook al in de beantwoording gezeten zoals ik die net heb gegeven. U vroeg een reflectie op die statusregeling Grote Projecten. Dat heb ik denk ik ook gedaan. Als ook iets gezegd over de no regret-maatregelen en de kansenregeling.

Spreekster (fluisterend en zonder microfoon) [8:06:20]: Wij komen nog terug op de aanbevelingen in de zin van dat er nog eentje inzit over indicatoren. Nu zitten we in een te vroeg stadium om daarop in te gaan.

Gedeputeerde Theuns: Ja. Oké, nou, ik hoor hier van een stemmetje in mijn hoofd ...

De voorzitter: In jouw oor, denk ik.

Gedeputeerde Theuns: Misschien even dan specifiek ten aanzien van de aanbevelingen dat er ook iets in staat over de indicatoren. Daar moeten we even kijken hoe we dat precies gaan verwerken, maar in algemene zin onderschrijven we natuurlijk wel wat er gezegd is en proberen we de rapportage ook als zodanig aan te passen. Hoe dat dan concreet uitpakt, dat ziet u bij de volgende rapportage. Dan heb ik, denk ik, omdat ik ook al iets gezegd had over de vraag van urgentie van de heer Hendriks, dan alle vragen beantwoord.

De voorzitter: Goed, en dan ga ik heel even inventariseren wie van de commissieleden nog gebruik wenst te maken van een tweede termijn. Even handen in de lucht. Eén, twee, drie. Ik kijk even rond. Vier. Dan gaan we toch meteen door naar de tweede termijn. En dan begin ik bij de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, het hoeft ook maar heel kort. Dank voor de beantwoording. Jammer dat de portefeuillehouder niet iets dieper ingaat op zijn eigen mening over wat een wenselijke rapportage is. Hoewel hij eigenlijk toch liet doorschemeren dat die rapportage vanuit het project zelf voor ons wellicht waardevoller is. Wellicht dat we in de Statenbehandeling nog een motie of een amendement kunnen bedenken in die lijn dat we ook de informatie krijgen die we hebben. We kunnen nu die basisrapportage wel gaan aanpassen. Dan voldoet die dadelijk niet meer aan de regeling Grote Projecten. Of we kunnen de hele rapportage vormgeven zoals we hem graag willen hebben. Want met name financiële risico's voor de Provincie zijn er feitelijk niet op dit moment en die andere risico's hebben we nauwelijks invloed op. Dus daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel, dan ga ik ...

Er wordt gereageerd zonder microfoon.

De voorzitter: Dat doen we aan het einde. Ik kijk even verder naar die kant. De heer Erkamp wilde nog iets zeggen en mevrouw Boven. De heer Erkamp.

De heer Erkamp (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. 50PLUS vindt goede informatiezorg en transparantie voor de controle, **belang en versnelling en uitvoering die slaan ... kwetsbare gebieden bij waterrisico nadrukkelijk [8:08:50]** blijven attenderen in deze commissie. Gevraagd om alert te blijven bij financiële risico's, met name de borging van Rijks- en gemeentemiddelen. Het voorstel schaft noodzakelijke kaders, rapportage en controle om het programma te volgen en waar nodig is bij te sturen. Expliciet aandacht voor risicobeheersing, informatievoorziening aan de Provinciale Staten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En dan ga ik naar mevrouw Boven, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u voorzitter. Ik wil graag reageren op de discussie over de vorm van de rapportage en dat wij ook via de WRL meer de inhoudelijke rapportage krijgen. Maar als je een project of een programma doet, dan wil je de relatie tussen 'Wat doe je ervoor? Wat is het resultaat daarvan?' en de financiën die daarbij horen in samenhang beschouwen. En ik heb er dus moeite mee dat de een over de financiën en de tijd gaat en de ander over de inhoud, want die dingen hebben natuurlijk met elkaar te maken. Want als je minder doet, dan heb je minder geld nodig. Als je

meer doet, heb je meer geld nodig. En daar zitten allemaal keuzes in en daar zou ik graag meer over willen weten. Dus dat over dat onderwerp. En dat is, denk ik, ook als je het hebt over die natuurlijke maatregelen. Ik weet dat er een aantal dingen gebeurt. Maar de balans tussen: 'Pak je de technische oplossingen, want dat is nou eenmaal zoals we het altijd hebben gedaan' – dat zit toch een beetje in ons systeem: we gaan lekker dijken bouwen – versus de natuurlijke maatregelen. Daar zou ik heel graag willen weten welke kant die balans opgaat. En dat kan ik hier niet uithalen. En dan ...

De voorzitter: Een vraag van de heer Nijskens voor u.

De heer Nijskens (VVD): Ja, ik vind het een heel interessant onderwerp en dat bleek ook uit dat rapport van Deltares, maar wat ik daarvan onthouden heb, is dat die natuurlijke maatregelen met name effect hebben op de wat kleinere stromen. Dat leidt natuurlijk ook tot minder druk op die grote stroom. Het Rijk zit met name op de Maas zelf, waar dus ook echt die grote ingrepen zitten. Dus mijn vraag aan u is: Ziet u die verdeling ook en het belang van die natuurlijke maatregelen op de wat kleinere stroomgebiedjes, die met name door de regionale partners opgepakt moeten worden? En dan heb ik dus Waterschap en gemeente ter plekke. Ook in het hele programma zie je echt een tweedeling. Dus echt het stuk waar het Rijk per definitie voor verantwoordelijk is en het andere stuk waar het Rijk financieel via de Waterschappen een stukje toevoegt aan verantwoordelijkheid. Ziet u die tweedeling ook? Is het dan ook niet verstandig om op die tweedeling ook op uw voorstel te gaan rapporteren? Want anders sneeuwt het weer onder. Hoe ziet u dat?

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, ik denk dat ik ... Ik ben het daar helemaal mee eens. Ik heb alleen niet expliciet gemaakt dat mijn opmerkingen vooral gaan over het regionale stuk, want dat is waar we veel meer invloed op hebben dan op het Rijk. En dat zijn ook meer ... De Maas zijn meer technische grote oplossingen. Dus ik ben me daar heel bewust van en ik heb me gefocust op het deel dat regionaal is, omdat daar de meeste bevoegdheden van de Provincie liggen.

De voorzitter: Oké, had u nog ... U loopt richting het einde van uw spreektijd. Zet even uw microfoon aan, anders kunnen we u niet verstaan. O, dat doet uw buurvrouw.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, maar ik heb nu even tijd nodig om weer terug te komen.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Daarom doe ik het.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Wat nog een opmerking daarbij is, is dat de meer technische maatregelen ... Nee, de natuurlijke maatregelen, daar zit vaak een andere belangenafweging in dan bij de grote technische maatregelen en je hebt daar mogelijk ook andere standpunten nodig in andere beleidsterreinen of in de POVI. En ik zou heel graag willen weten welke of je daar je beleid in moet aanpassen om die natuurlijke maatregelen ook te nemen. En daar zit een wisselwerking in en daar zou ik ook graag meer over willen weten.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik tot slot naar de heer Nijenhuis, BBB.

De heer Nijenhuis (BBB): Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank aan de Gedeputeerde voor de heldere uiteenzetting van de vragen. Zeker als het gaat om de financiële paragraaf en de risico's. Ik hoop wel dat we de volgende keer in de bespreking, in welke vorm dan ook, dat we die risico's in kans, impact en de mitigeerde maatregelen wat duidelijker benoemd kunnen hebben. Nu er toch een aantal fracties ook inhoudelijke vragen gesteld heeft, zal ik dat ook nog even doen, want ik heb een heel concrete vraag over het project Zuidelijk Maasdal over wat daar staat bij hoofdstuk 3 op pagina 25. Er wordt daar letterlijk gesproken over de mogelijke aanwijzing van een toekomstig Natura 2000-gebied. Kunnen GS toelichten of dit een concreet voornemen is of slechts een verkenning van kansen? En hoe verhoudt zich dit tot de bestaande 22 Natura 2000-gebieden in Limburg? Want dat was een complete verrassing dat daar gesproken wordt over een nieuw Natura 2000-gebied. Een technische vraag derhalve. En om even op de opmerking van mevrouw Boven te reageren: Ja, ook wij denken dat en vinden dat daar waar natuurlijke maatregelen een bijdrage leveren in balans – dat moet ik er dan wel bij zeggen – met alle belangen die daar spelen, dat die de voorkeur hebben. Waarschijnlijk hebben we voor boven een technische oplossing, maar ook in het regionale systeem hebben we gezien dat een natuurlijke oplossing – ik noem even het meanderen van beken – nu niet bepaald een groot succes genoemd kan worden als je dat vanuit een bepaald aantal standpunten bekijkt. Dus we moeten daar wel een gewogen afweging maken. Dat is mijn opmerking als het gaat over natuurlijke maatregelen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: En zo komen we tot een natuurlijk einde van dit debat. En dan kijk ik even naar de Gedeputeerde. Kunt u meteen beantwoorden?

Gedeputeerde Theuns: Ja goed, er werd toch nog een beetje om reflectie gevraagd. Volgens mij heb ik gezegd wat ik daarover gezegd heb en volgens mij hoorde u ook wel wat ik tussen de regels door ... Maar goed, het is aan u.

De voorzitter: Dat is een heel korte reflectie.

Gedeputeerde Theuns: Ja goed, de heer Erkamp had nog een beetje een hartenkreet om daarin ook alert te blijven en dat zullen wij natuurlijk doen. Mevrouw Boven, vroeg nog hoe je die afweging tussen technische en natuurlijke maatregelen maakt. Zeker binnen het programma WRL – waar uw vraag zich op concentreerde – is het altijd een afweging tussen wat de ruimtelijke impact is van deze maatregel, wat het veiligheidsniveau is dat je daarmee kunt bereiken en vervolgens wat het financiële plaatje is dat aan deze maatregel vasthangt. Die driehoek die moet dan met elkaar in balans zijn, waarbij de natuurlijke maatregel altijd de voorkeur heeft boven een technische maatregel, omdat dat een veel duurzamere maatregel is die je dan ook kunt combineren met andere opgaves die bijvoorbeeld in de POVI, in een groenblauwe mantel of straks in een groenblauwe landbouwzone gelegen zijn. Dus natuurlijk heeft een natuurlijke maatregel altijd de voorkeur, maar je moet wel kijken wat de landschappelijke impact is en wat het veiligheidsniveau is, want soms kom je er niet onderuit om bijvoorbeeld een grote buffer aan te leggen omdat je het niet met alleen maar met natuurlijke maatregelen op kunt lossen. Dat is precies die afweging en dat is ook wat je met elkaar vastlegt in zo een voorkeursvariant. En dan komen natuurlijk ook bijvoorbeeld de gesprekken met de wethouders op gang: Als we dan toch een maatregel moeten nemen, kan ik hem dan niet combineren met de opgave die ik heb met bijvoorbeeld een aantal landbouwers in mijn buitengebied? En dan moet je met elkaar af gaan wegen of dit dan genoeg bijdraagt om dat mee te

kunnen nemen of dat dan zorgt voor onnodige complicaties. Daarom duurt het – kunt u zich ook voorstellen – ook zo lang voor je tot een voorkeursvariant komt, dat je allemaal dit soort dingen met elkaar moet beschouwen. Daar staat ook iets in ... Want u zei nog dat de ene rapportage zagezegd over de centjes gaat en de andere over de inhoud. Dat is echt niet zo. Dus WRL maakt zelfstandig een rapportage waar zowel de inhoudelijke als de financiële componenten in terugkomen, maar de regeling Grote Projecten-rapportage die heeft een andere aard. Dus als u echt wil spreken over de voortgang van het programma WRL dan is dat simpelweg een veel completere rapportage zowel op de financiële kant als ook op de inhoudelijke kant. We hebben hem een keer hier besproken en als het aan ons ligt, kunnen we dat hier nog een keer doen, maar u moet die zelf agenderen. Tot slot **de vraag van de heer Nijenhuis ten aanzien van het Natura 2000-gebied**. Ik heb de tekst even opgezocht. Ik moet u heel eerlijk bekennen dat ik zeker wil weten hoe het zit, maar **ik vat het op als een technische vraag en die kunnen we heel snel richting u technisch beantwoorden**, als u mij dat toestaat, want als ik nu iets ga zeggen, ben ik er niet 100% zeker van en dat wil ik niet.

De voorzitter: Dank u. Er is nog een vraag van mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u voorzitter. Hoorde ik het nu net goed dat u zegt dat we ... Nee, ik heb in de eerste bijdrage van de Gedeputeerde gehoord dat de WRL-rapportage de volgende keer ook besproken zou worden en nu hoor ik zeggen dat we daar iets voor moeten doen om dat voor elkaar te krijgen. Dus ik wil graag weten welke van de twee het is. Ik heb het vast niet goed gehoord, maar: Welke van de twee is het?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: De WRL, de rapportage van het programma WRL zelf, die rapporteert het programma aan de verschillende programmapartners, waaronder de Provincie, GS. Wij krijgen die rapportage en sturen die via een mededeling portefeuillehouder door aan uw Staten. En die staat dus niet standaard op de agenda van deze commissie, want dat is geen Statenvoorstel. Maar de vorige keer is het zo geweest dat de Staten er zelf voor gekozen hebben om die rapportage te agenderen. Dus u krijgt hem altijd, daarover is geen discussie, maar om hem hier te kunnen bespreken, dat is dan iets wat u zelf moet agenderen.

De voorzitter: Helder. Wilt u even uw microfoon uitzetten? Dank u wel. Goed, dan kom ik aan het einde van de tweede termijn van dit voorstel met zeer veel dank voor uw spoedige en snelle samenwerking en hoe deze is verlopen. De Gedeputeerde wil nog een ding zeggen voordat ik iedereen een complimentje geef. Er zijn nog een paar dingen die wij moeten doen om af te ronden. Namelijk: Is dit behandelrijp? En nog twee andere belangrijke dingen.

Gedeputeerde Theuns: Er is mij nog een hartenkreet vanuit de ambtelijke organisatie ingefluisterd. Volgende week vrijdag – daar werd al aan gerefereerd – is er een Informatiesessie – nee, 19 september moet ik trouwens zeggen, over twee weken – over het project Zuidelijk Maasdal en tot op heden heeft zich daar geen Statenlid voor aangemeld. Dat kan te maken hebben met het feit dat die dag ook een Statenvergadering is. Ja, dus dat is vanuit het project, maar ik wil het aanbod doen, als bij uw Staten de behoefte is aan een aparte Informatiebijeenkomst op een moment dat die niet overlapt met een

Statenvergadering, kunnen wij daar gewoon in voorzien. Het is in de avond, dus misschien is het wel te combineren, maar als achteraf blijkt gezien de agenda dat het niet te combineren is, staat het aanbod u daar apart over te informeren.

De voorzitter: Ja, een vraag van mevrouw Schuuring. We houden heel even het gesprek centraal, alstublieft.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Een praktisch vraagje. Is het dan de bedoeling dat we ons aanmelden en als de Statenvergadering uitloopt, dan snapt u dat wij allemaal niet komen? Of is het meer: we kijken hoe laat we klaar zijn en dan kunnen we alsnog komen?

Gedeputeerde Theuns: Als u zich gewoon aanmeldt als u voornemens bent te gaan op het moment dat dat kan, dan zullen wij binnen het project duidelijk maken dat als de Statenvergadering uitloopt, er geen Statenleden bij aanwezig zijn. Dat zullen wij binnen het project doorgeven.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, maar omgekeerd kan het ook het geval zijn dat de PS-vergadering juist heel kort duurt, gezien ook het voorgaande agendapunt, en dan heb je dus een ander vraagstuk dat je misschien om 13.00 of 14.00 uur al klaar bent en dat je dan tot 19.00 uur moet wachten. Het is niet **gelukkig op tijd naar huis [8:21:53]**.

De voorzitter: Dit snap ik, maar voordat we hier een hele procedurevergadering gaan houden over dit werkbezoek, stel ik het volgende voor. We weten maandag om 12.00 uur hoeveel behandelstukken we hebben voor de PS-vergadering. Op dat moment stuurt de Griffie – ik improviseer maar ik zie nog geen boze blikken, dus zolang dat niet zo is – opnieuw de uitnodiging rond met de inventarisatie en dan kan iedereen zich aanmelden en op het moment dat de sessie is daarbij aansluiten. Want over het eindmoment van een Statenvergadering zou ik nooit uitspraak doen als uw voorzitter. Goed, dan gaan we heel even met elkaar concluderen. Ik heb één toezegging gehoord en dat is dat er duiding wordt gegeven, in het gewijzigde Statenvoorstel, over een aantal zaken dat hier is uitgewisseld. Dan ga ik bij u inventariseren: Acht u dit Statenvoorstel behandelrijp? Is er iemand die dit als een bespreekstuk wil hebben in de Statenvergadering? Ja, dat is een voorlopige 'ja'.

Er wordt gereageerd zonder microfoon.

De voorzitter: Ja? Dan herhaal ik nog even de afspraak die we daar met elkaar over ... U wilde ook een bespreekstuk?

De heer Nijskens (VVD): Zeker, want ik ga dan ook dat inbrengen om eventueel ...

De voorzitter: Helder, en u ook. Nee, maar dan hoeven we niet meer na te denken, want dan is het gewoon een bespreekstuk. Dan gaat hij zo op de agenda. Dan hebben we dat met elkaar geconcludeerd.

T9733 Gedeputeerde Theuns zegt toe om n.a.v. de mondelinge toelichting van de gedeputeerde op planning en financiering van de verschillende onderdelen een schriftelijke weergave toe te voegen aan de rapportage.

De commissiegriffier,

De voorzitter,

L. van Birgelen-Droog

I. Goossen / M. Jenneskens